

МОТИВИ

Към проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси

1. Целите, които се поставят

Законопроектът е разработен в изпълнение на *Плана за действие за 2026 г. с мерките, произтичащи от членството на Република България в ЕС (мярка № 154)*, включващ пакета „Едно вещество, една оценка“ със следните актове:

- 1.1. *Директива (ЕС) 2025/2456 на Европейския Парламент и на Съвета от 26 ноември 2025 година за изменение на Директива 2011/65/ЕС по отношение на прехвърлянето на научни и технически задачи на Европейската агенция по химикали (ОВ, серия L, 12.12.2025);*
- 1.2. *Регламент (ЕС) 2025/2455 на Европейския Парламент и на Съвета от 26 ноември 2025 година за създаване на обща платформа за данни относно химикалите, за определяне на правила, с които да се гарантира, че данните, съдържащи се в нея, са лесни за намиране, достъпни, оперативно съвместими и годни за повторно използване, и за установяване на рамка за мониторинг и перспективи във връзка с химикалите (ОВ, серия L, 12.12.2025);*
- 1.3. *Регламент (ЕС) 2025/2457 на Европейския Парламент и на Съвета от 26 ноември 2025 година за изменение на регламенти (ЕО) № 178/2002, (ЕО) № 401/2009, (ЕС) 2017/745 и (ЕС) 2019/1021 по отношение на прехвърлянето на научни и технически задачи и подобряването на сътрудничеството между агенциите на Съюза в областта на химикалите (ОВ, серия L, 12.12.2025).*

След извършен анализ от междуетодствена работна група е преценено, че в *Закон за изменение и допълнение на Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси* (ЗИД на ЗЗВВХВС) има необходимост от:

- въвеждане на изискванията на *Директива (ЕС) 2025/2456* и
- въвеждане на мерки за прилагане на *Регламент (ЕС) 2025/2455*.

В резултат на направения анализ, е установено, че не се налага въвеждане на мерки в ЗЗВВХВС за прилагане на Регламент (ЕС) 2025/2457.

Горепосочените актове са разработени на ниво Европейски съюз, въз основа на преглед на цялостната регулаторна рамка за химикалите, като след извършен анализ от Европейската комисия (ЕК) за пригодност в рамките на Европейския зелен пакт, е поет ангажимент да се разгледат начините за по-ефективно използване на агенциите и научните органи на ЕС, за да се премине към процес, основан на **принципа „едно вещество, една оценка“**, както и за осигуряване на по-голяма прозрачност при приоритизирането на действията по въпросите на химичните вещества.

Целите, които се поставят с предложени акт са:

- 1.1. Въвеждане на изискванията на Директива (ЕС) 2025/2456, изменяща Директива 2011/65/ЕС. Изменението е свързано с централизиране на изпълнението на научните и технически задачи по ограничаване на опасни вещества в електрическо и електронно оборудване (ЕЕО) и прехвърлянето му от ЕК към Европейската агенция по химикали (ЕЧА). Това ще осигури съгласуван стандарт за научно качество, прозрачност и оперативна съвместимост в съответствие с подхода „едно вещество, една оценка“. Очаква се цифровизацията и рационализирането на процесите да намалят дублирането на усилия и административната тежест, да постигнат значителни икономии на разходи и повишаване на ефективността както за държавите членки, така и за икономическите оператори. Чрез ЗЗВВХВС двете процедури, описани в чл. 5 (освобождаване от ограничения на опасни

вещества в ЕЕО) и чл. 6 (ограничаване на вещества в ЕЕО) се прилагат и понастоящем, в изпълнение на Директива 2011/65/ЕС. Националните разпоредби не следва да се отклоняват от Директива 2011/65/ЕС, изменена с Директива (ЕС) 2025/2456, което налага промяна в закона. Чрез детайлизиране на процедурите (определяне на срокове) и промяна на органа, към който се подават заявления за освобождаване от ограничения на опасни вещества в ЕЕО се постига правна яснота и предвидимост за икономическите оператори.

1.2. Въвеждането на мерки по прилагане на Регламент (ЕС) 2025/2455. Някои химикали представляват сериозна заплаха за човешкото здраве и околната среда и допринасят за химическото замърсяване, изменението на климата и загубата на биоразнообразие. Това обуславя необходимостта от по-добра координация, по-качествена информация и по-голяма прозрачност при оценка на безопасността. Чрез по-добро събиране, споделяне и използване на данни за химикалите, вкл. за тяхната устойчивост, Регламент (ЕС) 2025/2455 цели ранно откриване на рискове, по-съгласувани и прозрачни оценки, по-ефективно управление на химическите рискове и насърчаване на химикали, които са безопасни и устойчиви през целия им жизнен цикъл. Регламент (ЕС) 2025/2455 предвижда:

- разработване на обща платформа за данни, обединяваща данни за химикали от множество източници, вкл. данни, свързани с екологичната устойчивост;

- гарантиране на качеството и достъпността на информацията, съдържаща се в общата платформа за данни;

- създаване на възможност за възлагане на изпитвания и мониторинг на вещества като част от регулаторната рамка на Съюза, когато се счете за необходимо генериране на допълнителна информация;

- водене на записи на изследвания, поръчани или проведени от предприятия в контекста на регулаторните мерки за химикали;

- създаване на рамка за мониторинг и прогнози за химикалите.

2. Причини за приемането на акта

В чл. 1 и § 16 на **Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси** са посочени европейските актове, чието прилагане се осигурява на национално ниво. Сред тях е *Директива 2011/65/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 8 юни 2011 г. относно ограничението за употребата на определени опасни вещества в електрическото и електронното оборудване*, изменена с Директива (ЕС) 2025/2456. Това налага промяна на закона, която да отрази измененията приети на европейско ниво, чрез транспониране на директивата (1.1) и въвеждане на мерки за прилагането на регламента (1.2).

Причините, които налагат приемането на предложения акт, са:

- Постигане на съответствие на действащата национална нормативна уредба относно процедурите за ограничаване на вещества в ЕЕО и освобождаване от ограничения, чрез въвеждане на изискванията на Директива (ЕС) 2025/2456, изменяща *Директива 2011/65/ЕС относно ограничението за употребата на определени опасни вещества в електрическото и електронното оборудване* (ЕЕО).

- Регламент (ЕС) 2025/2455 е пряко приложим, но за ефективното му изпълнение е необходимо националното законодателство да бъде приведено в съответствие, чрез въвеждане на задължения за икономическите оператори и лабораториите, свързани с подаване на уведомления за изследвания в базата данни на ЕСНА, съгласно чл. 26 на същия регламент. Необходимо е също определяне на санкции при неизпълнение на посочените задължения и органите, които следва да налагат тези санкции. Понастоящем в ЗЗВВХВС не са уредени изискванията за подаване на уведомления за изследвания и не са определени органите, които да следят за изпълнението им. Това създава риск от непълно или неефективното му прилагане, както и от фрагментирано участие на България в общоевропейската система за генериране и

управление на данни за химикалите. За да се избегне риска, законопроектът разширява обхвата на правомощията на настоящите контролни органи по химикали, за да се изпълнят изискванията на чл. 26 от регламента.

➤ Установена е необходимост от прецизиране на текстове в други законодателни актове (Закон за управление на отпадъците и Закон за защита на растенията) чрез заключителните разпоредби в настоящия законопроект. Измененията са във връзка с неактуални позовавания в двата закона и настъпили промени в подзаконовата нормативна уредба. Тези изменения имат технически характер и самостоятелно въздействие, без последици за заинтересованите страни.

3. Финансовите и други средства, необходими за прилагането на новата уредба

Предложеният проект на акт не оказва въздействие върху държавния бюджет. Изготвена и приложена е финансова обосновка, съгласно Приложение № 2.2. към чл. 35, ал. 1, т. 4, буква „б“ от УПМСНА.

4. Очаквани резултати от прилагането на правилата на проекта

Чрез изменението на закона се постига изпълнение на задълженията на Република България по прилагането на разпоредбите на европейското законодателство.

Очакват се положителни икономически, социални и екологични резултати, свързани с:

➤ Транспонирането на двете процедури, описани в чл. 5 и чл. 6 на Директива 2011/65/ЕС, изменени с Директива (ЕС) 2025/2456, което спомага за намаляване на опасните вещества в ЕЕО на ниво ЕС и за защита на човешкото здраве и околната среда на различни етапи от веригата за създаване на стойност. Очаква се по-добра съгласуваност с действащото законодателство по химикали, по-бързо вземане на решения; стимулиране на иновациите и замяна на опасните вещества в ЕЕО; повишаване на предвидимостта и правната сигурност за бизнеса; хармонизирани критерии при изготвяне на досиета за ограничаване и оптимизиране на процедурите за освобождавания; прозрачност по отношение на достъпа до научна информация.

➤ Приемането на законопроекта ще осигури ефективен контрол по изпълнението на задълженията, произтичащи от Регламент (ЕС) 2025/2455: чрез създаване на правна яснота за задължените субекти; разширяване правомощията на настоящите контролни органи по химикали, въвеждане на санкции. За да се постигне висока степен на защита на здравето на човека и на околната среда, регламентът създава възможности за разработване и използване на безопасни и устойчиви химикали; предоставяне на съгласувани оценки на опасността и риска, породени от химикали, когато тези оценки се изискват от правните актове на Съюза; повишаване знанията на гражданите, както и доверието им относно научната основа за решенията, взети съгласно правните актове на Съюза относно химикалите, и не на последно място - намаляване изпитванията върху животни, когато това е възможно.

5. Анализ за съответствие с правото на Европейския съюз

Изготвена е справка за съответствие с европейското право във връзка с транспонирането на Директива (ЕС) 2025/2456.